

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σχεδιασμός και δημιουργία πέντε (5) σεναρίων

Σενάριο 1

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Ενότητας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Η αξία της δυναμικής της ομάδας είναι πολύ σημαντική για την καλλιέργεια θετικού συναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη από τον εκπαιδευτικό (Ζεργιώτης, 2007). Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν μέλη ευρύτερων ομάδων στο σχολικό πλαίσιο, όπως είναι η ομάδα των συναδέλφων. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί ανήκουν στις μικτές ομάδες εκπαιδευτικών-μαθητών. Μέσα στις ομάδες, αναπτύσσονται σχέσεις μεταξύ των μελών, οι οποίες συνδέουν τα μέλη μεταξύ τους με ένα δυναμικό τρόπο. Σκοπός της ανάπτυξης της δυναμικής των ομάδων είναι να μπορούν οι εκπαιδευτικοί, ως συντονιστές των ομάδων, να βοηθήσουν την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των μαθητών, την αλληλεπίδραση και την αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, μέσα από την καλλιέργεια ενός ευχάριστου και θετικού συναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη (Πολέμη-Τοδούλου, 2010). Στο εκπαιδευτικό πλαίσιο χρησιμοποιούνται ευρύτατα ομάδες συνεργασίας μεταξύ των μαθητών που αναλαμβάνουν να επιτελέσουν κάποιο έργο, με σκοπό την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, τη συνεργατική μάθηση καθώς και τη δημιουργική αξιοποίηση της μάθησης. Είναι σήμερα ευρύτερα αποδεκτό, ότι τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα ένα γνωστικό αντικείμενο μέσα από ομάδες συνεργασίας (Γεώργας, 1995. Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012).

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σενάριο εστιάζει στην ανάπτυξη της δυναμικής των ομάδων μέσα σε μία σχολική τάξη όταν η ομάδα των μαθητών/τριών συναντιέται στην αρχή της σχολικής χρονιάς με έναν νέο εκπαιδευτικό ή όταν τα άτομα δεν γνωρίζονται καλά μεταξύ τους, με άλλα λόγια όταν οι ομάδες διανύουν την πρώτη φάση εξέλιξής τους, τη φάση του προσανατολισμού (Γιώτσα, 2012, 2014). Η επιλογή του σεναρίου έγινε με σκοπό να βοηθήσει όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξαρτήτως γνωστικού αντικειμένου και βαθμίδας, ώστε αυτοί να μπορέσουν να φέρουν σε επαφή τους μαθητές/τριες της τάξης τους μεταξύ τους μέσα από μια νέα δυναμική και αλληλεπιδραστική σχέση και να διευρύνουν το πλαίσιο επιλογής συνεργατών/τριών μέσα στις μικρές ομάδες, η οποία συνήθως γίνεται με προσωπικά κριτήρια από την πλευρά των μαθητών, όπως η φιλία, το φύλο, η συμπάθεια κλπ. Το σενάριο που ακολουθεί δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν στοιχεία από τη θεωρία του Brofenbrenner (1989), να ακολουθήσουν δηλ. το σχήμα από την μικρότερη στη μεγαλύτερη ομάδα, από το μικροσύστημα στο εξωσύστημα. Στο παρόν σενάριο το μικρότερο σχήμα ομάδων που χρησιμοποιείται είναι το ζευγάρι, ακολουθεί η ένωση δύο ζευγαριών που κάνουν την τετράδα και στο τέλος, οι μικρές ομάδες παρουσιάζουν στην ευρύτερη ομάδα, που είναι η ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015). Οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από αυτό το σενάριο θα έρθουν σταδιακά σε επαφή με έναν συμμαθητή/τρια τους, με τον/την οποίο/α δεν γνωρίζουν καλά ή με το/την οποίο/α έχουν αλληλεπιδράσει κι έχουν συνεργαστεί πολύ λίγο μέχρι τώρα. Το κριτήριο της μη οικειότητας μεταξύ των ατόμων, αποτελεί σε αυτό το σενάριο το πιο ισχυρό κριτήριο επιλεξιμότητας. Είναι ευνόητο, ότι με την αρχική οδηγία σχηματισμού των ζευγαριών από τον/την εκπαιδευτικό, ο/η μη επιλεξιμός/η

γίνεται επιλέξιμος/η. Οι μαθητές και οι μαθήτριες, με την καθοδήγηση και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών τους, μέσα από τη δυαδική αλληλεπίδραση μεταξύ τους θα έρθουν στη συνέχεια σε επαφή με ένα άλλο ζευγάρι, διατηρώντας πάλι το κριτήριο της μη οικειότητας μεταξύ των ζευγαριών. Με αυτό τον τρόπο σχηματίζουμε τις τετράδες, οι οποίες αναλαμβάνουν στη συνέχεια μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες, να παρουσιάσουν την ομάδα τους στην ολομέλεια της τάξης με ένα πρωτότυπο τρόπο.

Γνωστικό αντικείμενο: ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΜΑΔΑΣ		Τάξη: ΣΕ ΟΛΕΣ
Ενότητα/Κεφάλαιο	«ΕΓΩ ΚΑΙ ΕΣΥ ΓΙΝΟΜΑΣΤΕ ΕΜΕΙΣ» ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ	
Αριθμός μαθημάτων/ χρόνος	Το παρόν σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και όλων των ειδικοτήτων. Η διάρκειά του μπορεί να είναι 3 διδακτικές ώρες.	
Στόχοι		
Οι μαθητές/τριες στο τέλος του σεναρίου θα είναι σε θέση να:		
Γνώση	Το παρόν σενάριο δεν αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων από τους/τις μαθητές/τριες, αλλά στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην διαμόρφωση ενός θετικού και συνεργατικού κλίματος στην τάξη.	
Κατανόηση	Οι συμμετέχοντες είναι σημαντικό μέσα από τη διαδικασία του παρόντος σεναρίου να μπορούν να κατανοήσουν ότι - οι συμμαθητές/τριές τους προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα - την έννοια του «ανήκειν» ταυτόχρονα σε διαφορετικές ομάδες, χωρίς η συμμετοχή τους αυτή να είναι ανταγωνιστική (Γεώργας, 1995) - υπάρχουν τόσο διαφορές όσο και ομοιότητες μεταξύ των ατόμων που ανήκουν σε μία ομάδα (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη-Τοδούλου, 2010)	
Δεξιότητα	Να αποκτήσουν διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, την ικανότητα δηλ. να ακούν και να παρατηρούν προκειμένου να μπορούν οι συμμετέχοντες να μεταφέρουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους προφορικά ή/και γραπτά (Ζεργιώτης, 2007) Να αποκτήσουν κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες, όπως: - εντοπισμός συναισθημάτων, τόσο δικά τους όσο και των άλλων - προσεκτικής ακρόασης, ακούω τον/την άλλον/η - ενσυναίσθησης, καταλαβαίνω πώς αισθάνεται ο/η άλλος/η - ανάπτυξη οικειότητας με τον άλλον (Gottman, 2008) - ανάπτυξης μη ανταγωνιστικής συνεργασία στη μικρή όσο και στην ευρύτερη ομάδα (Γεώργας, 1995. Γιώτσα, 2012, 2014, 2015)	
Προσπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες		
<i>Ποιες γνώσεις/δεξιότητες είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή των μαθητών στη διδασκαλία;</i>		
Δεν είναι απαραίτητο οι μαθητές/τριες να έχουν κάποια προηγούμενη γνώση, καθώς αντικείμενο αυτού του σεναρίου είναι η γνωριμία των μαθητών/τριών μεταξύ τους μέσω της επικοινωνίας και η καλλιέργεια θετικού συναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη (Ζεργιώτης, 2007).		
Ερωτήσεις-κλειδιά για τη διδασκαλία		

Σε ποια βασικά ερωτήματα και έννοιες εστιάζει η διδασκαλία;

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν τους συμμαθητές και συμμαθήτριές τους όπως:

-Γνωρίζω βασικά στοιχεία και θέματα που αφορούν τους συμμαθητές/τριές μου?

-Ποια κοινά με συνδέουν με τους άλλους?

-Ποια διαφορετικά στοιχεία μπορούν να διευρύνουν την ομάδα?

-Πώς μπορούμε να συνθέσουμε τα διαφορετικά στοιχεία μεταξύ μας αλλά και εκείνα που μας ενώνουν σε μία κοινή δημιουργία?

Ομαδοποίηση

-Πως υλοποιείται η ευέλικτη ομαδοποίηση;

-Υπάρχει εναλλαγή της ομαδοποίησης;

-Ποια είναι η σύσταση ομάδων (ομοιογενείς/ετερογενείς ως προς την ετοιμότητα κλπ);

Στο παρόν σενάριο υπάρχει η ακόλουθη εναλλαγή ομαδοποίησης.

Η σύσταση των ομάδων ξεκινάει από τη μικρότερη δυνατή ομάδα, που είναι το ζευγάρι και στη συνέχεια διευρύνεται σε τετράδες, οι οποίες αποτελούνται από δύο υπάρχοντα ζευγάρια. Στην τελική φάση, οι τετράδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη Τοδούλου, 2010).

Ο σχηματισμός των ομάδων πρέπει να γίνει με κριτήριο την μη οικειότητα μεταξύ των ατόμων και την όσο το δυνατόν Ιλιγότερη αλληλεπίδραση μεταξύ τους μέχρι την στιγμή που γίνεται η βιωματική άσκηση.

Στρατηγικές και μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Στρατηγικές Δ.Δ.

- Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα-
- Ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών,
- Ευέλικτη ομαδοποίηση και εργασία σε ομάδες
- Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης
- Ενίσχυση της αυτοπαρατήρησης και αυτοκατανόησης
- Ενίσχυση της κοινωνικής μάθησης
- Διαφοροποίηση του τελικού προϊόντος
- Καλλιέργεια του ψυχοσυναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη
- Συζήτηση
- Αναστοχασμός

Μέσα και Υλικά Δ.Δ.

- Ελεύθερη κίνηση στο χώρο
- Υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: φύλλα χαρτιού, μολύβια, μαρκαδόροι

Προτεινόμενο σενάριο

Σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας αξιοποιείται το σενάριο που προτείνετε;

Το προτεινόμενο σενάριο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αρχή της σχολικής χρονιάς, όταν στην τάξη αναλαμβάνει ένας νέος εκπαιδευτικός και στη φάση γνωριμίας/προσανατολισμού της ομάδας.

Αξιολόγηση

Είδος αξιολόγησης	Το σενάριο δεν εστιάζει σε κάποια μορφή αξιολόγησης, αλλά περισσότερο στη διαδικασία. Οι ομάδες κατά την υλοποίηση του σεναρίου, βλέπουν, παρακολουθούν τα έργα των άλλων ομάδων και ως τελική μορφή αξιολόγησης χρησιμοποιείται η συγγραφή μίας κοινής παραγράφου από κάθε ομάδα, που θα συνθέτει τα στοιχεία και τα ονόματα όλων των ομάδων μεταξύ τους.
Τρόπος αξιολόγησης	Συγγραφή παραγράφου που να περιέχει μια ιστορία, στην οποία αναφέρονται όλα τα ονόματα των ομάδων σε μία δυναμική σχέση μεταξύ τους,
	Στο τέλος του σεναρίου, μετά την παρουσίαση των παραγράφων από κάθε ομάδα ακολουθεί η διαδικασία του αναστοχασμού. Ερωτήσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη φάση του αναστοχασμού είναι οι ακόλουθες -Πώς νιώσατε από τη συμμετοχή σας στο ζευγάρι; -Πώς νιώσατε από τη συμμετοχή σας στη μεγαλύτερη ομάδα, την τετράδα; -Πώς νιώσατε κατά τη μετάβαση από το ΕΓΩ στο ΕΜΕΙΣ, και από το ΕΜΕΙΣ στην ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ της τάξης;

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Μαθήματος Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

(Στον παρακάτω πίνακα σημειώστε με X, τους άξονες με βάση τους οποίους διαφοροποιήσατε τη διδασκαλία σας.)

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας		X	
Τελικού προϊόντος		X	

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Οδηγίες προς τους μαθητές/τριες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
10'	<p>Η διαμόρφωση του χώρου της τάξης είναι η εξής: Τα θρανία είναι όλα στον τοίχο και έχουμε κάνει έναν μεγάλο κύκλο τις καρέκλες.</p> <p>Καλωσορίζουμε τους μαθητές. Ο/η εκπαιδευτικός συνδέεται με το πλαίσιο.</p>	<p>«Σας καλωσορίζω στην τάξη ..... Είμαι πολύ χαρούμενος/η που θα δουλέψουμε μαζί αυτή τη χρονιά, σε αυτό το μάθημα.</p> <p>Στο σχολείο αυτό διδάσκω ..... χρόνια (ή για πρώτη φορά) και πιστεύω ότι μαζί θα έχουμε την ευκαιρία να μοιραστούμε πολλές καινούργιες εμπειρίες.</p> <p>Όσα χρόνια και αν διδάσκουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί ένα μάθημα, ποτέ δεν είναι ίδια η διδασκαλία του, γιατί κάθε φορά εσείς οι μαθητές με την παρουσία σας και τη συμμετοχή σας συμβάλετε ώστε να δημιουργηθεί μια νέα δυναμική και μια νέα εμπειρία για όλους μας.</p>	<p>Στο στάδιο γνωριμίας μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών, είναι απαραίτητη η σύνδεση του/της εκπαιδευτικού με τους μαθητές και με το πλαίσιο του σχολείου και της τάξης.</p>

		<p>Σημαντικό λοιπόν είναι να γνωριστούμε μεταξύ μας με έναν διαφορετικό τρόπο από αυτόν που ξέρουμε μέχρι τώρα».</p>	
20'	Σχηματισμός μικρών ομάδων (δυάδων ή τριάδων)	<p>«Θα ήθελα λοιπόν να κάνουμε το εξής: Διαλέξτε έναν συμμαθητή ή μία συμμαθήτριά σας με τον/την οποίο/α θα συνεργαστείτε πρώτη φορά (ή τον γνωρίζετε όσο το δυνατόν λιγότερο).</p> <p>Μετακινηθείτε μέσα στο χώρο, είναι σημαντικό να κινούμαστε και να μην μένουμε ακίνητοι».</p> <p>«Μην ξεχνάμε το κριτήριο: επιλέγουμε ένα άτομο με το οποίο θα συνεργαστούμε πρώτη φορά ή το γνωρίζουμε όσο το δυνατόν λιγότερο».</p> <p>«Πάρτε από μία καρτέλα ο καθένας και καθίστε αντικρυστά με το ζευγάρι σας. Μην ξεχνάμε ότι τα ζευγάρια κοιτιούνται.»</p>	<p>Στο στάδιο αυτό, το κριτήριο διαμόρφωσης της ομάδας είναι η δημιουργία της μικρότερης δυνατής ομάδας που είναι το ζευγάρι. Αν ο αριθμός των ατόμων είναι μονός, τότε μπορεί να δημιουργηθούν δυάδες και μία τριάδα.</p> <p>Το κριτήριο διαμόρφωσης των δυάδων ή/και τριάδων είναι η μη οικειότητα, η μη προηγούμενη εμπειρία μεταξύ των μαθητών.</p>
		<p>«Ανταλλάξτε μεταξύ σας κάποια στοιχεία που σας αφορούν και σας χαρακτηρίζουν. Μιλήστε για εσάς και παρουσιάστε τον εαυτό σας στο ζευγάρι σας με έναν ελκυστικό τρόπο. Προσπαθήστε να εστιάσετε στα θετικά σας σημεία, τι σας αρέσει κλπ.</p> <p>Μοιράστε το χρόνο σας εξίσου. Έχετε δέκα λεπτά ο καθένας. Μη διστάσετε να κάνετε ερωτήσεις για να διευκολύνετε το ζευγάρι σας».</p> <p>Πριν τελειώσει ο χρόνος ο/η εκπαιδευτικός πηγαίνει κοντά στις δυάδες, για να δει πως προχωρούν και να υπενθυμίζει το χρόνο που απομένει. Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να πλησιάζει τις ομάδες και να μετακινείται στο χώρο.</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα (Γιώτσα, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012) Διαμόρφωση θετικού κλίματος στην τάξη (Ζεργιώτης, 2007).</p>

30'	Σχηματισμός μικρών ομάδων (τετράδων ή πεντάδων)	<p>«Τώρα θα κάνουμε κάτι διαφορετικό».</p> <p>«Μαζί με το ζευγάρι σας διαλέξτε ένα άλλο ζευγάρι με το οποίο έχετε μικρή οικειότητα. Παρουσιάστε το ζευγάρι σας, ο ένας τον άλλον, στο άλλο ζευγάρι».</p> <p>«Πάρτε τις καρτέλες σας και σχηματίστε μικρές ομάδες μέσα στο χώρο. Καθήστε σε μικρούς κύκλους»</p> <p>« Αφού γνωριστείτε, ως τετράδα/πεντάδα βρείτε έναν πρωτότυπο τρόπο να παρουσιάσετε την τετράδα/πεντάδα σας στην ολομέλεια. (Ποίημα, παράγραφο, τραγούδι, ζωγραφική, θεατρικό ρόλων κλπ).</p> <p>Δώστε ένα όνομα στην ομάδα σας».</p> <p>Πριν ολοκληρώσουν οι μαθητές τη διαδικασία, ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει κάθε ομάδα ξεχωριστά για να δει πως πηγαίνει η ομάδα και σε ποιο στάδιο βρίσκεται. Υπενθυμίζει το χρόνο που απομένει και αν χρειαστεί δίνει πέντε λεπτά ακόμα.</p> <p>Όπως και στο προηγούμενο στάδιο ο/η εκπαιδευτικός κινείται στο χώρο.</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα (Γεώργας, 1998. Γιώτσα, 2014, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012).</p> <p>Ενίσχυση κοινωνικής μάθησης .</p> <p>Συμμετοχικότητα στην παραγωγή γνώσης.</p> <p>Στρατηγικές Κοινωνικοσυναισθηματικής Ολοκλήρωσης (αξιοποίηση του ψυχοσυναισθηματικού κόσμου των μαθητών, καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος (Ζεργιώτης, 2007).</p> <p>Συζήτηση</p>
40'	Παρουσίαση στην ολομέλεια	<p>Όταν ολοκληρώσουν όλες οι ομάδες, ο/η εκπαιδευτικός τους λέει να κάτσουν μαζί με την ομάδα τους, την τετράδα ή πεντάδα, στον μεγάλο κύκλο και να σχηματίσουν όλοι μαζί έναν κύκλο που θα περιλαμβάνει όλους τους μαθητές καθισμένους δίπλα με την ομάδα τους.</p> <p>Ο/η εκπαιδευτικός παροτρύνει τις ομάδες λέγοντας:</p> <p>«Ποια ομάδα θέλει να ξεκινήσει;».</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης (Γιώτσα, 2012, 2014)</p> <p>Σύνδεση μικροεπιπέδου με μακροεπίπεδο. Σύνδεση υποσυστημάτων μεταξύ τους (Borfenbrenner, 1977, 1979).</p> <p>Στο παρόν σενάριο η σύνδεση των επιπέδων μεταξύ τους υλοποιείται ακολούθως:</p> <ul style="list-style-type: none"> - σύνδεση των μικρών ομάδων που είναι το ζευγάρι με τη μεγαλύτερη ομάδα που είναι η τετράδα και στο τέλος με την ευρύτερη ομάδα, την ολομέλεια της τάξης.

		<p>Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να επιλέξουν οι ίδιες οι ομάδες τη σειρά που θα παρουσιάσουν</p>	<p>Στρατηγικές Κοινωνικοσυναισθηματικής Ολοκλήρωσης (αξιοποίηση του ψυχοσυναισθηματικού κόσμου των μαθητών, καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος (Ζεργιώτης, 2007).</p>
15'	Αξιολόγηση-Αναστοχασμός	<p>Κατά την παρουσίαση των ομάδων, ο/η εκπαιδευτικός κρατάει σημειώσεις από τις παρουσιάσεις των ομάδων με τα ονόματά τους και συνδέει τις ομάδες μεταξύ τους με ένα κοινό νήμα, μία παράγραφο που να αναδεικνύει τα κοινά και τα διαφορετικά μεταξύ των ομάδων».</p> <p>Ο/η εκπαιδευτικός, όταν τελειώσουν όλες οι ομάδες την παρουσίασή τους, διαβάζει τα ονόματα που έχουν δώσει οι μαθητές/τριες σε κάθε ομάδα, Στη συνέχεια, ζητάει από τις ομάδες να κατασκευάσουν μία κοινή παράγραφο που να συνδέει τα ονόματα όλων των ομάδων σε ένα ενιαίο σύνολο.</p> <p>Στη συνέχεια κάθε ομάδα φτιάχνει μία παράγραφο που να συνδέει όλα τα ονόματα των ομάδων που έχουν δώσει οι μαθητές.</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης.</p> <p>Καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος.</p> <p>Καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων (Verderber & Verderber,2013).</p>
10'		<p>Όταν ολοκληρώσουν όλες οι ομάδες τη συγγραφή των παραγράφων, κάθε ομάδα διαβάζει την παράγραφο της στην ολομέλεια της τάξης.</p>	<p>Πέρασμα από την μικρή στην ευρύτερη ομάδα και σύνδεση των διαφορετικών ομάδων μεταξύ τους (Πολέμη-Τοδούλου).</p>
10'		<p>Στο κλείσιμο του σεναρίου, ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει τους μαθητές και μαθήτριες να καταθέσουν ένα συναίσθημα που νιώθουν από τη συμμετοχή τους στην όλη διαδικασία.</p>	<p>Αναστοχασμός, εντοπισμός και έκφραση συναισθημάτων (Gottman, 2008).</p>

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development experiments*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In P. Vasta (Ed.), *Annals of child development: Vol. 6. Six theories of child development: Revised formulations and current issues*, London: Jai Press: 187-249.
- Γεώργας, Δ. (1995). *Κοινωνική Ψυχολογία* (Τόμος Α'- Τόμος Β'). Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Γεώργας, Δ. (1998). *Κοινωνική Ψυχολογία, τομ. 2, (5^η εκδ.)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γιώτσα, Α. (2012). Η αξιοποίηση της ομάδας στην αφετηρία σχεδιασμού ενός project..Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, *Τεύχος 86, 108-112*, ISSN:1108-172.
- Γιώτσα, Α. (2014). Η Εφαρμογή της Συστημικής Θεωρίας στο χώρο του σχολείου (σελ. 431- 442). Στο Ε. Κατσαρού, Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Θέματα Διδασκαλίας και Αγωγής στο Πολυπολιτισμικό Σχολείο*. ISBN: 978-618-81071-7-5
- Γιώτσα, Α. (2015). *Εκπαίδευση Συμβούλων στη χρήση Βιωματικών Ασκήσεων σε Ομάδες*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Γιώτσα, Α. & Δώνη, Ε. (2012). Συνεργασία και Ανάπτυξη της δυναμικής της ομάδας στο νηπιαγωγ βιωματική προσέγγιση. *Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής, σελ.452-466, Β' Τόμος*.
- Gottman, J. M. (2008). Gottman method couple therapy. *Clinical handbook of couple therapy*, 4(8), 138-164.
- Verderber, K. S., Verderber, R. F., & Sellnow, D. D. (2013). *Communicate!*. Cengage Learning.

Σενάριο 2

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Ενότητας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Σύμφωνα με τον Dewey (1997), θεωρητικό που επισήμανε και τεκμηρίωσε την αξία της εμπειρικής μάθησης, η φράση «μάθε κάνοντας» (learning by doing) αναδεικνύει τη σημασία των βιωματικών εμπειριών, προκειμένου οι μαθητές να αποκτήσουν πραγματικές και στέρεες γνώσεις. Η βιωματική εκπαίδευση αποσκοπεί όχι μόνο στην πρόσληψη γνώσεων αλλά και στη συναισθηματική κινητοποίηση των μελών της ομάδας της τάξης μέσα από τη συμμετοχή τους σε βιωματικές διεργασίες. Όλες οι ομάδες, μέσα στο χρόνο και στην εξέλιξή τους περνούν διάφορες φάσεις, οι οποίες είναι διαφορετικές για κάθε ομάδα. Σύμφωνα με τον Carle (1978), υπάρχουν κάποιες φάσεις εξέλιξης των ομάδων που μπορούν σε γενικές γραμμές να γενικευθούν. Οι φάσεις αυτές είναι οι ακόλουθες: η φάση του προσανατολισμού, η φάση της σύγκρουσης, η φάση της σύνθεσης, η φάση της απόδοσης και η στατική φάση. Σε μία σχολική τάξη, οι φάσεις αυτές είναι εμφανείς κατά τη διάρκεια μίας σχολικής χρονιάς και συμβαδίζουν με τη σύνδεση των μελών μεταξύ τους. Η πρώτη φάση, η φάση του προσανατολισμού, στοχεύει στη γνωριμία των μελών μεταξύ τους, στην καλλιέργεια θετικών συναισθηματικών σχέσεων, στην εξεύρεση σημείων επικοινωνίας και επαφής μεταξύ των ατόμων (Γιώτσα, 2012, 2014).

Το παρόν σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην φάση προσανατολισμού που διανύει η σχολική τάξη. Πιο συγκεκριμένα, στοχεύει να νιώσουν τα άτομα ασφάλεια και σταθερότητα μέσα στην ομάδα, να μάθουν να δεσμεύονται και να μπορούν να εκφράζουν αρχικά τις προσδοκίες τους και στη συνέχεια να διατυπώνουν βασικούς κανόνες για τη λειτουργία της ομάδας (Γεώργας, 1995. Γιώτσα, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012).

Η επιλογή του σεναρίου έγινε με σκοπό να βοηθήσει όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξαρτήτως γνωστικού αντικείμενου και βαθμίδας, ώστε αυτοί να μπορέσουν να αλληλεπιδράσουν με τους μαθητές τους και να διαμορφώσουν από κοινού ένα πλαίσιο συνεργασίας κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Το σενάριο που ακολουθεί αξιοποιεί στοιχεία από τη θεωρία του Brofenbrenner (1989). Οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από αυτό το σενάριο αρχικά θα δουλέψουν ατομικά, στη συνέχεια θα συνεργαστούν με έναν /μία συμμαθητή/τρια τους, θα ακολουθήσει η εργασία σε τετράδες και στο τέλος, θα γίνει παρουσίαση του έργου των τετράδων στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015).

Γνωστικό αντικείμενο: ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΜΑΔΑΣ	Τάξη: ΣΕ ΟΛΕΣ
Ενότητα/Κεφάλαιο	«ΠΡΟΣΔΩΚΩ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΑΜΟΡΦΩΝΩ» ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ
Αριθμός μαθημάτων/ χρόνος	Το παρόν σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και όλων των ειδικοτήτων. Η διάρκειά του μπορεί να είναι 2 διδακτικές ώρες.

Στόχοι	
Οι μαθητές/τριες στο τέλος του σεναρίου θα είναι σε θέση να:	
Γνώση	Το παρόν σενάριο δεν αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων από τους/τις μαθητές/τριες, αλλά στην καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας και στη διαμόρφωση ενός κοινού συμβολαίου
Κατανόηση	Οι συμμετέχοντες είναι σημαντικό μέσα από τη διαδικασία του παρόντος σεναρίου να μπορούν να κατανοήσουν ότι - η συμμετοχή σε μία ομάδα έχει διαφορετικές διαστάσεις αλληλεπίδρασης (Γεώργας, 1998) - η διαμόρφωση συμβολαίου μεταξύ των μελών περιλαμβάνει προσδοκίες και υποχρεώσεις - οι προσδοκίες και οι υποχρεώσεις αφορούν όλα τα μέλη της σχολικής τάξης, τον/την εκπαιδευτικό και τους/τις μαθητές/τριες (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη-Τοδούλου, 2010)
Δεξιότητα	Να αποκτήσουν διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες (Ζεργιώτης, 2007. Verderber & Verderber, 2008) Να μπορούν να αναπτύξουν συνεργασία στην ομάδα, να σέβονται τους κανόνες και τα όρια (Γεώργας, 1995. Γιώτσα, 2012, 2014, 2015)
Προσπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες	
Δεν είναι απαραίτητο οι μαθητές/τριες να έχουν κάποια προηγούμενη γνώση, καθώς αντικείμενο αυτού του σεναρίου είναι η θέσπιση συμβολαίου μεταξύ των μαθητών/τριών και του/της εκπαιδευτικού της τάξης (Ζεργιώτης, 2007. Γιώτσα, 2015).	
Ερωτήσεις-κλειδιά για τη διδασκαλία	
<p><i>Σε ποια βασικά ερωτήματα και έννοιες εστιάζει η διδασκαλία;</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν τα διαφορετικά επίπεδα αλληλεπίδρασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Τι περιμένω από το μάθημα αυτό? -Τι περιμένω από τους άλλους σε αυτό το μάθημα? -Τι περιμένω από τον εαυτό μου σε αυτό το μάθημα? -Πώς μπορούμε να συνθέσουμε τα διαφορετικά στοιχεία μεταξύ μας αλλά και εκείνα που μας ενώνουν σε μία κοινή δημιουργία? 	
Ομαδοποίηση	
<p>-Πώς υλοποιείται η ευέλικτη ομαδοποίηση;</p> <p>-Υπάρχει εναλλαγή της ομαδοποίησης;</p> <p>-Ποια είναι η σύσταση ομάδων (ομοιογενείς/ετερογενείς ως προς την ετοιμότητα κλπ);</p> <p>Στο παρόν σενάριο υπάρχει η ακόλουθη εναλλαγή ομαδοποίησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η εργασία των ατόμων ξεκινάει αρχικά σε ατομικό επίπεδο. - Στη συνέχεια, η σύσταση των ομάδων υλοποιείται σε ζευγάρια. - Ακολουθεί η σύσταση των ομάδων ι σε τετράδες, οι οποίες αποτελούνται από δύο 	

<p>υπάρχοντα ζευγάρια. Στην τελική φάση, οι τετράδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη Τοδούλου, 2010).</p>	
<p>Ο σχηματισμός των ζευγαριών μπορεί να γίνει με τυχαίο τρόπο που θα παρουσιαστεί αναλυτικά παρακάτω</p>	
<p>Στρατηγικές και μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας</p>	
<p>Στρατηγικές Δ.Δ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα- - Ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών, - Ευέλικτη ομαδοποίηση και εργασία σε ομάδες - Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης - Διαφοροποίηση του τελικού προϊόντος - Καλλιέργεια του ψυχοσυναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη - Συζήτηση - Αναστοχασμός
<p>Μέσα και Υλικά Δ.Δ.</p>	<p>-Ελεύθερη κίνηση στο χώρο</p> <p>-Υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - φύλλα χαρτιού - στυλό - χαρτιά Α3 για την κατασκευή αφίσας - μεγάλο χαρτί για την παραγωγή του τελικού συμβολαίου της τάξης
<p>Προτεινόμενο σενάριο</p>	
<p><i>Σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας αξιοποιείται το σενάριο που προτείνετε;</i></p>	<p>Το προτεινόμενο σενάριο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αρχή της σχολικής χρονιάς, μετά την αρχική γνωριμία με τους/τις μαθητές/τριες, στη φάση δηλ. του προσανατολισμού εξέλιξης της ομάδας</p>
<p>Αξιολόγηση</p>	
<p>Είδος αξιολόγησης</p>	<p>Το σενάριο δεν εστιάζει σε κάποια μορφή αξιολόγησης, αλλά περισσότερο στη διαδικασία. Οι ομάδες κατά την υλοποίηση του σεναρίου, βλέπουν, παρακολουθούν τα έργα των άλλων ομάδων και ως τελική μορφή αξιολόγησης χρησιμοποιείται η κατασκευή μιας κοινής αφίσας. Το τελικό προϊόν θα γίνει από τον/την εκπαιδευτικό και τους/τις μαθητές/τριες που θα συνθέτει τις προσδοκίες των ομάδων και στα τρία επίπεδα.</p>
<p>Τρόπος αξιολόγησης</p>	<p>Κατασκευή κοινή αφίσας που θα περιλαμβάνει τα στοιχεία όλων των ομάδων.</p>
	<p>Στο τέλος του σεναρίου, μετά την παρουσίαση των παραγράφων από κάθε ομάδα ακολουθεί η διαδικασία του αναστοχασμού.</p> <p>Ερωτήσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη φάση του αναστοχασμού είναι οι ακόλουθες:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Τι κρατάτε από τη σημερινή διαδικασία; - Τι σας έκανε περισσότερο νόημα; - Συζήτηση για τον τρόπο που συνάπτουμε ένα συμβόλαιο στη σχολική τάξη

--	--

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Μαθήματος Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

(Στον παρακάτω πίνακα σημειώστε με X, τους άξονες με βάση τους οποίους διαφοροποιήσατε τη διδασκαλία σας.)

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας		X	
Τελικού προϊόντος		X	

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Οδηγίες προς τους μαθητές/τριες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
10'	<p>Η διαμόρφωση του χώρου της τάξης είναι η εξής: Τα θρανία είναι όλα στον τοίχο και έχουμε κάνει έναν μεγάλο κύκλο τις καρέκλες.</p> <p>Καλωσορίζουμε τους μαθητές. Κάνουμε μια εισαγωγή για τη σημερινή δραστηριότητα.</p>	<p>«Σήμερα θα αναφερθούμε στο τι περιμένουμε όλοι μας, ως άτομα και ως ομάδες, από τη συμμετοχή μας σε αυτό το μάθημα.</p> <p>Είναι σημαντικό, κάθε φορά που εμπλεκόμαστε σε μία διαδικασία να μπορούμε να συμβάλουμε ώστε να συνδιαμορφώσουμε όλοι μαζί το πλαίσιο συνεργασίας. Δεν είναι ο/η εκπαιδευτικός που διαμορφώνει μόνος του το πλαίσιο. Κάθε χρόνο το κάνουμε μαζί με τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να περιλαμβάνει στοιχεία που μας αφορούν όλους μας».</p>	<p>Στο αρχικό στάδιο του σεναρίου είναι σημαντική η σύνδεση του/της εκπαιδευτικού με τους μαθητές και η έμφαση στη συνδιαμόρφωση.</p>
10'	<p>Οι μαθητές κάθονται στον κύκλο. Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει σε κάθε έναν/μία ένα χαρτί Α4 και ένα στυλό (ατομική άσκηση)</p>	<p>«Χωρίστε το χαρτί σας σε τρία μέρη»</p> <p>(Ο εκπαιδευτικός δείχνει στον πίνακα πως θα χωρίσουν το χαρτί)</p> <p>Στο πρώτο επίπεδο θα γράψετε: -Τι περιμένω από το μάθημα;</p> <p>Στο δεύτερο επίπεδο θα γράψετε: -Τι περιμένω από τους συμμαθητές μου;</p>	<p>-Αυτενέργεια μαθητών</p>

		<p>Στο τρίτο επίπεδο θα γράψετε: -Τι περιμένω από τον εαυτό μου;</p> <p>«Μην ξεχνάμε το κριτήριο: επιλέγουμε ένα άτομο με το οποίο θα συνεργαστούμε πρώτη φορά ή το γνωρίζουμε όσο το δυνατόν λιγότερο».</p> <p>«Πάρτε από μία καρτέκλα ο καθένας και καθείστε αντικρυστά με το ζευγάρι σας. Μην ξεχνάμε ότι τα ζευγάρια κοιτιούνται.»</p>	
	<p>Σχηματισμός μικρών ομάδων (δυάδων ή τριάδων). Τα παιδιά είναι καθισμένα στον μεγάλο κύκλο, στην ολομέλεια,</p>	<p>Ο εκπαιδευτικός φτιάχνει μικρά διπλωμένα χαρτιά στα οποία έχει γράψει ένα νούμερο. Αν ο αριθμός των παιδιών είναι ζυγός, γράφει δύο φορές τα νούμερα μέχρι τον μισό αριθμό των παιδιών. Για π.χ. αν οι μαθητές είναι 24, γράφει δύο φορές τα νούμερα από το 1 έως το 12, δηλ. δύο φορές το 1, δύο φορές το 2 κοκ.</p> <p>Βάζει τα μικρά χαρτιά διπλωμένα σε ένα κουτί, τα ανακατεύει και λέει σε κάθε παιδί να τραβήξει από ένα νούμερο.</p>	<p>Στο στάδιο αυτό, το κριτήριο διαμόρφωσης της ομάδας είναι η δημιουργία της μικρότερης δυνατής ομάδας που είναι το ζευγάρι. Αν ο αριθμός των ατόμων είναι μονός, τότε μπορεί να δημιουργηθούν δυάδες και μία τριάδα.</p> <p>Το κριτήριο διαμόρφωσης των δυάδων ή/και τριάδων είναι η τυχαιότητα.</p>
10'	<p>Εργασία σε δυάδες</p>	<p>«Γραβήξτε από ένα χαρτάκι ο καθένας/η καθεμία. Ανοίξτε το και δείτε το νούμερο που έχετε. Για να ξεκινήσουμε. Ποιοι από εσάς έχετε το νούμερο 1;»</p> <p>Σηκώνονται τα δύο παιδιά με το νούμερο 1 και πηγαίνουν μαζί. Με τον ίδιο τρόπο σχηματίζουμε όλα τα ζευγάρια. Αν είναι μονός ο αριθμός των παιδιών έχουμε και μία τριάδα, δηλ. τρία παιδιά με το ίδιο νούμερο.</p> <p>«Καθήστε τα ζευγάρια μαζί. Πάρτε τις καρτέκλες σας και τοποθετείστε τις αντικρυστά, ώστε να έχετε βλεμματική επαφή»</p> <p>«Κοιτάξτε τα χαρτιά σας με αυτά που φτιάξατε στην ατομική άσκηση και φτιάξτε από κοινού έναν νέο χαρτί με τα τρία επίπεδα που να περιλαμβάνει τις προσδοκίες και των δύο σας σε κάθε επίπεδο/ερώτηση»</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα (Γιώτσα, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012) Διαμόρφωση θετικού κλίματος στην τάξη (Ζεργιώτης, 2007).</p>
15'	<p>Σχηματισμός μικρών</p>	<p>Αφού ολοκληρώσουν όλα τα</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της</p>

	<p>ομάδων (τετράδων ή πεντάδων)</p>	<p>ζευγάρια την εργασία που έχουν, ο/η εκπαιδευτικός τους ωθεί να κάνουν τετράδες με κριτήριο την τυχαιότητα.</p> <p>Βάζει σε ένα κουτί διπλωμένα σε μικρά χαρτιά τα μισά νούμερα από τον αριθμό των ζευγαριών. Για παράδειγμα αν υπάρχουν δώδεκα ζευγάρια με τα νούμερα από το 1 έως το 12, ο/η εκπαιδευτικός βάζει τα νούμερα από το 7 έως το 12.</p> <p>Ζητάει από το ζευγάρι με το νούμερο 1 να τραβήξει ένα χαρτάκι. Το ζευγάρι που έχει το νούμερο που τραβήχτηκε, π.χ. το 7 σχηματίζει τετράδα με το ζευγάρι νούμερο 1. Με τον ίδιο τρόπο σχηματίζουμε όλες τις τετράδες. Αν ο αριθμός είναι μονός έχουμε σχηματισμό σε τετράδες και σε μία πεντάδα.</p> <p>Οι οδηγίες που δίνει στους μαθητές είναι:</p> <p>«Πάρτε τις καρτέλες σας και σχηματίστε μικρές ομάδες μέσα στο χώρο. Καθήστε σε μικρούς κύκλους»</p> <p>«Κοιτάξτε με προσοχή τη σύνθεση που έφτιαξαν τα ζευγάρια και φτιάξτε στα χαρτιά που σας δίνω τώρα, μία σύνθεση της τετράδας που να περιλαμβάνει όλες τις προσδοκίες σας».</p> <p>Πριν ολοκληρώσουν οι μαθητές τη διαδικασία, ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει κάθε ομάδα ξεχωριστά για να δει πως πηγαίνει η ομάδα και σε ποιο στάδιο βρίσκεται. Υπενθυμίζει το χρόνο που απομένει και αν χρειαστεί δίνει πέντε λεπτά ακόμα.</p> <p>Όπως και στο προηγούμενο στάδιο ο/η εκπαιδευτικός κινείται στο χώρο.</p>	<p>αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα (Γεώργας, 1998. Γιώτσα, 2014, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012).</p> <p>Συμμετοχικότητα στην παραγωγή γνώσης.</p> <p>Καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος (Ζεργιώτης, 2007).</p>
30'	Παρουσίαση στην	Όταν ολοκληρώσουν όλες οι	

	<p>ολομέλεια</p>	<p>ομάδες, ο/η εκπαιδευτικός τους λέει να κάτσουν μαζί με την ομάδα τους, την τετράδα ή πεντάδα, στον μεγάλο κύκλο και να σχηματίσουν όλοι μαζί έναν κύκλο που θα περιλαμβάνει όλους τους μαθητές καθισμένους δίπλα με την ομάδα τους.</p> <p>Στο πάτωμα υπάρχει ένα μεγάλο χαρτί που περιλαμβάνει και τους τρεις άξονες. Ο εκπαιδευτικός έχει τρία διαφορετικά χρώματα μαρκαδόρων, ένα για κάθε επίπεδο (π.χ. μπλε για το τι περιμένω από το μάθημα, πράσινο για το τι περιμένω από τους συμμαθητές μου, κόκκινο για το τι περιμένω από εμένα)</p> <p>Ο/η εκπαιδευτικός παροτρύνει τις ομάδες λέγοντας:</p> <p>«Θα ξεκινήσουμε με κάθε επίπεδο ξεχωριστά». «Κάθε ομάδα θα λέει ένα στοιχείο κάθε φορά, για να έχουμε όλοι τη δυνατότητα να μιλήσουμε» «Ποια ομάδα θέλει να ξεκινήσει;».</p> <p>Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να επιλέξουν οι ίδιες οι ομάδες τη σειρά που θα παρουσιάσουν</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης (Γιώτσα, 2012, 2014)</p> <p>Σύνδεση μικροεπιπέδου με μακροεπίπεδο. Σύνδεση υποσυστημάτων μεταξύ τους (Borfenbrenner, 1977, 1979).</p> <p>Στο παρόν σενάριο η σύνδεση των επιπέδων μεταξύ τους υλοποιείται ακολούθως: - σύνδεση των μικρών ομάδων που είναι το ζευγάρι με τη μεγαλύτερη ομάδα που είναι η τετράδα και στο τέλος με την ευρύτερη ομάδα, την ολομέλεια της τάξης.</p> <p>Στρατηγικές Κοινωνικοσυναισθηματικής Ολοκλήρωσης (αξιοποίηση του ψυχοσυναισθηματικού κόσμου των μαθητών, καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος (Ζεργιώτης, 2007).</p>
<p>15'</p>	<p>Αξιολόγηση-Αναστοχασμός</p>	<p>Κατά την παρουσίαση των ομάδων, ο/η εκπαιδευτικός κρατάει σημειώσεις από τις παρουσιάσεις των ομάδων.</p> <p>Στο τέλος, ο/η εκπαιδευτικός μαζί με τα παιδιά διαβάζουν το κοινό έργο που έχει φτιαχτεί από όλους.</p> <p>Επιλέγουν από κοινού, που θα το αναρτήσουν μέσα στην τάξη.</p> <p>Στο κλείσιμο του σεναρίου, ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει τους μαθητές</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης.</p> <p>Καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος.</p> <p>Καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων (Verderber & Verderber, 2013).</p> <p>Πέρασμα από την μικρή στην ευρύτερη ομάδα και σύνδεση των διαφορετικών ομάδων μεταξύ τους (Πολέμη-Τοδούλου).</p> <p>Αναστοχασμός, εντοπισμός και έκφραση συναισθημάτων (Gottman, 2008).</p>

		και μαθήτριες να καταθέσουν ένα συναίσθημα που νιώθουν από τη συμμετοχή τους στην όλη διαδικασία.	
--	--	---	--

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development experiments*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In P. Vasta (Ed.), *Annals of child development: Vol. 6. Six theories of child development: Revised formulations and current issues*, London: Jai Press: 187-249.

Caple, R. B. (1978). The Sequential Stages of Group Development. *Small Group Behavior*, 9(4), 470-76.

Γεώργας, Δ. (1995). *Κοινωνική Ψυχολογία* (Τόμος Α'- Τόμος Β'). Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Γεώργας, Δ. (1998). *Κοινωνική Ψυχολογία, τομ. 2*, (5^η εκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γιώτσα, Α. (2012). Η αξιοποίηση της ομάδας στην αφετηρία σχεδιασμού ενός project..Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, *Τεύχος 86, 108-112*, ISSN:1108-172.

Γιώτσα, Α. (2014). Η Εφαρμογή της Συστημικής Θεωρίας στο χώρο του σχολείου (σελ. 431- 442). Στο Ε. Κατσαρού, Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Θέματα Διδασκαλίας και Αγωγής στο Πολυπολιτισμικό Σχολείο*. ISBN: 978-618-81071-7-5

- Γιώτσα, Α. (2015). *Εκπαίδευση Συμβούλων στη χρήση Βιωματικών Ασκήσεων σε Ομάδες*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Γιώτσα, Α. & Δώνη, Ε. (2012). Συνεργασία και Ανάπτυξη της δυναμικής της ομάδας στο νηπιαγωγ βιωματική προσέγγιση. *Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής*, σελ.452-466, Β' Τόμος.
- Dewey, J. (1997). *Experience and education*. 1938. *New York: First Touchstone Edition*, 64-67.
- Dewey, J., & Nagel, E. (2008). *The Collected Works of John Dewey: The Later Works, 1938*;[logic: the Theory of Inquiry]. Southern Illinois University Press.
- Gottman, J. M. (2008). Gottman method couple therapy. *Clinical handbook of couple therapy*, 4(8), 138-164.
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children and Society*, 15, 107-117.
- Verderber, K. S., Verderber, R. F., & Sellnow, D. D. (2013). *Communicate!*. Cengage Learning.

Σενάριο 3

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Ενότητας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Από τη δεκαετία του '80 γίνεται λόγος για την Πολλαπλή Νοημοσύνη (Gardner, 2011) και

Από το 1995 μιλάμε και για τη Συναισθηματική Νοημοσύνη (Goleman, 2006) και πιο συγκεκριμένα για το δείκτη Συναισθηματικής Νοημοσύνης = Ε.Ο. Με τον όρο συναισθηματική αγωγή εννοούμε τη συναισθηματική επίγνωση και την ικανότητα του ανθρώπου να χειρίζεται τα συναισθήματά του.

Η συναισθηματική αγωγή στηρίζεται στη συναισθηματική επικοινωνία μεταξύ των ατόμων και διαπλάθει «συναισθηματικά ευφυή» άτομα. Από τα βασικά στοιχεία της συναισθηματικής αγωγής είναι τα ακόλουθα: να μπορούν να έχουν τα άτομα επίγνωση των δικών τους συναισθημάτων και των συναισθημάτων των άλλων, να ακούν προσεχτικά και να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα του άλλου, να δείχνουν ενσυναίσθηση, ότι δηλαδή μπορούν να κατανοήσουν και να μπουν στη θέση του άλλου.

Η επιλογή του σεναρίου έγινε με σκοπό να βοηθήσει όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξαρτήτως γνωστικού αντικείμενου και βαθμίδας, ώστε αυτοί να μπορέσουν να αλληλεπιδράσουν με τους μαθητές τους και να τους ευαισθητοποιήσουν αρχικά σε θέματα συναισθηματικής αγωγής, όπως είναι η ενσυναίσθηση. Το σενάριο που ακολουθεί αξιοποιεί στοιχεία από τα στάδια της συναισθηματικής αγωγής του Gottman (2011). Οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από αυτό το σενάριο θα δουλέψουν σε τριάδες και θα παρουσιάσουν το έργο τους στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015).

Γνωστικό αντικείμενο: ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΜΑΔΑΣ	Τάξη: ΣΕ ΟΛΕΣ
Ενότητα/Κεφάλαιο	«ΤΙ ΣΚΕΦΤΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΤΙ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ» ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Αριθμός μαθημάτων/ χρόνος	Το παρόν σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και όλων των ειδικοτήτων. Η διάρκειά του μπορεί να είναι 3 διδακτικές ώρες.
Στόχοι	
Οι μαθητές/τριες στο τέλος του σεναρίου θα είναι σε θέση να:	
Γνώση	Το παρόν σενάριο αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων από τους/τις μαθητές/τριες για τα αναπτυξιακά και τα συναισθηματικά χαρακτηριστικά κάθε ηλικίας αλλά στην καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης των παιδιών
Κατανόηση	Οι συμμετέχοντες είναι σημαντικό μέσα από τη διαδικασία του παρόντος σεναρίου να μπορούν να κατανοήσουν ότι - οι άλλοι άνθρωποι μπορούν να σκέφτονται και να νιώθουν διαφορετικά από εμάς - είναι σημαντική η έννοια της ενσυναίσθησης - η συναισθηματική επικοινωνία συμβάλλει στην καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των ατόμων
Δεξιότητα	Να αποκτήσουν διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες (Ζεργιώτης, 2007. Verderber & Verderber, 2008) Να μπορούν να αναπτύξουν συνεργασία στην ομάδα, να σέβονται τους κανόνες και τα όρια (Γεώργας, 1995. Γιώτσα, 2012, 2014, 2015)
Προαπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες	
Δεν είναι απαραίτητο οι μαθητές/τριες να έχουν κάποια προηγούμενη γνώση, καθώς αντικείμενο αυτού του σεναρίου είναι η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της συναισθηματικής επικοινωνίας (Γιώτσα, 2015. Ζεργιώτης, 2007).	
Ερωτήσεις-κλειδιά για τη διδασκαλία	
<p><i>Σε ποια βασικά ερωτήματα και έννοιες εστιάζει η διδασκαλία;</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν τα διαφορετικά επίπεδα αλληλεπίδρασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Τι σκέφτεται ένα παιδί της ηλικίας μου; - Πώς νιώθει ένα παιδί της ηλικίας μου; -Τι σκέφτεται ένας γονιός; - Πώς νιώθει ένας γονιός; -Τι σκέφτεται ένας εκπαιδευτικός; - Πώς νιώθει ένας εκπαιδευτικός; 	
Ομαδοποίηση	
<p>-Πως υλοποιείται η ενέλικτη ομαδοποίηση;</p> <p>-Υπάρχει εναλλαγή της ομαδοποίησης;</p> <p>-Ποια είναι η σύσταση ομάδων (ομοιογενείς/ ετερογενείς ως προς την ετοιμότητα κλπ);</p> <p>Στο παρόν σενάριο υπάρχει η ακόλουθη εναλλαγή ομαδοποίησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η εργασία των ατόμων ξεκινάει τριάδες. - Οι τριάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη Τοδούλου, 2010). 	

Ο σχηματισμός των τριάδων μπορεί να γίνει με βάση την προτίμηση του ρόλου που επιλέγουν να ζωγραφίσουν

Στρατηγικές και μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Στρατηγικές Δ.Δ.	<ul style="list-style-type: none"> - Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα- - Ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών, - Ευέλικτη ομαδοποίηση και εργασία σε ομάδες - Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης - Καλλιέργεια του ψυχοσυναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη - Ανάπτυξη δημιουργικότητας - Συζήτηση - Αναστοχασμός
Μέσα και Υλικά Δ.Δ.	-Υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: <ul style="list-style-type: none"> - φύλλα χαρτιού Α3 - μαρκαδόροι - σελοτέιπ, μπλου τακ
Προτεινόμενο σενάριο	
<i>Σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας αξιοποιείται το σενάριο που προτείνετε;</i>	Το προτεινόμενο σενάριο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε στιγμή της σχολικής χρονιάς και να συνδυαστεί με θεματικές που δουλεύουν συναισθήματα (θετικά ή αρνητικά) και πιο συγκεκριμένα τη συναισθηματική αγωγή.
Αξιολόγηση	
Είδος αξιολόγησης	Το σενάριο δεν εστιάζει σε κάποια μορφή αξιολόγησης, αλλά περισσότερο στη διαδικασία. Οι ομάδες κατά την υλοποίηση του σεναρίου παρακολουθούν τα έργα των άλλων ομάδων και ως τελική μορφή αξιολόγησης χρησιμοποιείται η κατασκευή μιας ζωγραφιάς από κάθε ομάδα.
Τρόπος αξιολόγησης	Κατασκευή ζωγραφιάς από κάθε ομάδα.
	Στο τέλος του σεναρίου, μετά την παρουσίαση των ζωγραφιών από κάθε ομάδα ακολουθεί η διαδικασία του <u>αναστοχασμού</u> . Ερωτήσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη φάση του αναστοχασμού είναι οι ακόλουθες: <ul style="list-style-type: none"> -Τι κρατάτε από τη σημερινή διαδικασία; - Τι σας έκανε περισσότερο νόημα; - Υπάρχουν κοινά μεταξύ των σκέψεων των τριών ρόλων (παιδί, γονιός, εκπαιδευτικός); - Υπάρχουν κοινά μεταξύ των συναισθημάτων των τριών ρόλων (παιδί, γονιός, εκπαιδευτικός);

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Μαθήματος

Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

(Στον παρακάτω πίνακα σημειώστε με X, τους άξονες με βάση τους οποίους διαφοροποιήσατε τη διδασκαλία σας.)

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας		X	
Τελικού προϊόντος		χ	

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Οδηγίες προς τους μαθητές/τριες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
10'	<p>Η διαμόρφωση του χώρου της τάξης είναι η εξής: Τα θρανία είναι ενωμένα με τρόπο που να μπορούν να ζωγραφίσουν οι μαθητές/τριες πάνω τους σε χαρτί Α3</p> <p>Καλωσορίζουμε τους μαθητές. Κάνουμε μια εισαγωγή για τη σημερινή δραστηριότητα.</p>	<p>Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξεκινήσει με την ακόλουθη εισαγωγή:</p> <p>«Σήμερα θα δουλέψουμε το πως μπορεί να σκέφτονται και να νιώθουμε εμείς και πώς οι άλλοι άνθρωποι. Πολύ συχνά, όλοι μας, μένουμε εστιασμένοι στις δικές μας σκέψεις, στις δικές μας ανάγκες και στα δικά μας συναισθήματα. Αυτό όμως συχνά μας στερεί τη δυνατότητα να μετακινηθούμε από τη θέση μας και να μπορούμε να μπούμε «στα παπούτσια του άλλου», όπως λέμε με απλά λόγια».</p>	
10'	<p>Σχηματισμός μικρών ομάδων (τριάδων).</p>	<p>«Θα δουλέψουμε με τρεις διαφορετικούς ρόλους:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ένα παιδί της ηλικίας σας - έναν γονιό - έναν εκπαιδευτικό <p>-Ποιοι από εσάς θέλουν να μπουν στο ρόλο του γονέα; -Ποιοι από εσάς θέλουν να μπουν στο ρόλο του εκπαιδευτικού; -Ποιοι από εσάς θέλουν να μπουν στο ρόλο του παιδιού της ηλικίας σας;»</p> <p>Αφού τα παιδιά επιλέξουν τον ρόλο που θέλουν, ο/η εκπαιδευτικός τους χωρίζει σε δύο τριάδες για</p>	<p>– Ευέλικτη ομαδοποίηση Στο παρόν σενάριο οι μαθητές επιλέγουν το ρόλο που θα αναλάβουν και σχηματίζουν ομάδες με βάση το ρόλο. Οι μικρές ομάδες εργάζονται πάνω σε μία παρόμοια εργασία και αναμένεται περίπου να παράγουν παρόμοια αποτελέσματα.</p>

		κάθε ρόλο.	
20'	Εργασία σε τριάδες	<p>«Ζωγραφίστε κάθε ομάδα, το ρόλο/πρόσωπο που έχετε επιλέξει, προσπαθώντας να σκεφτείτε και να απεικονίσετε όσο το δυνατόν καλύτερα δύο διαστάσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τι σκέφτεται; - Πώς νιώθει;» <p>Για π.χ. σκεφτείτε τι σκέφτεται ένας γονιός; πώς νιώθει ένας γονιός;»</p> <p>Μπορείτε να διαλέξετε να ζωγραφίστε άνδρα ή γυναίκα, ή και τους δύο. Είναι δική σας η επιλογή</p> <p>Έχετε 20' λεπτά»</p>	<p>-Αυτενέργεια μαθητών</p> <p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα (Γιώτσα, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012)</p> <p>Διαμόρφωση θετικού κλίματος στην τάξη (Ζεργιώτης, 2007).</p>
		<p>Πριν ολοκληρώσουν οι μαθητές τη διαδικασία, ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει κάθε ομάδα ξεχωριστά για να δει πως πηγαίνει η ομάδα και σε ποιο στάδιο βρίσκεται.</p> <p>Υπενθυμίζει το χρόνο που απομένει και αν χρειαστεί δίνει πέντε λεπτά ακόμα.</p> <p>Ο/η εκπαιδευτικός κινείται στο χώρο και δεν μιλάει δυνατά, ώστε να αφήσει τις ομάδες να δουλέψουν απερίσπαστα</p>	<p>Συμμετοχικότητα στην παραγωγή γνώσης.</p> <p>Καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος (Ζεργιώτης, 2007).</p>
30'	Παρουσίαση στην	Όταν ολοκληρώσουν όλες οι	Σύνδεση μικροεπιπέδου με μακροεπίπεδο.

	<p>ολομέλεια</p>	<p>ομάδες, ο/η εκπαιδευτικός τους λέει να κάτσουν μαζί με την ομάδα τους στον μεγάλο κύκλο και να σχηματίσουν όλοι μαζί έναν κύκλο.</p> <p>Κάθε ομάδα παρουσιάζει την εργασία που έκανε εστιάζοντας στα δύο επίπεδα.</p> <p>Ο εκπαιδευτικός ρωτάει «Ποια ομάδα θέλει να ξεκινήσει;».</p> <p>Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να επιλέξουν οι ίδιες οι ομάδες τη σειρά με την οποία που θα παρουσιάσουν. Προϋπόθεση είναι να παρουσιάσουν οι ομάδες με τον ίδιο ρόλο η μία μετά την άλλη. Π.χ. οι ομάδες που έχουν ζωγραφίσει το παιδί, στη συνέχεια οι ομάδες που έχουν ζωγραφίσει τον εκπαιδευτικό κ.λ.π.</p> <p>Κάθε ομάδα κολλάει το χαρτί με τη ζωγραφιά της στον τοίχο.</p>	<p>Σύνδεση υποσυστημάτων μεταξύ τους (Borfenbrenner, 1977, 1979).</p> <p>Στο παρόν σενάριο η σύνδεση των επιπέδων μεταξύ τους υλοποιείται ακολούθως:</p> <ul style="list-style-type: none"> - σύνδεση των μικρών ομάδων που είναι η τριάδα με τη μεγαλύτερη ομάδα που είναι η τετράδα και στο τέλος με την ευρύτερη ομάδα, που είναι η ολομέλεια της τάξης.
<p>20'</p>	<p>Αξιολόγηση-Αναστοχασμός</p>	<p>Κατά την παρουσίαση των ομάδων, ο/η εκπαιδευτικός κρατάει σημειώσεις από τις παρουσιάσεις των ομάδων.</p> <p>Στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση για τις σκέψεις και τα συναισθήματα.</p> <p>Γίνεται συζήτηση για τα ακόλουθα θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> - σκεφτόμαστε συχνά τη θέση του άλλου; - μήπως κάνουμε υποθέσεις για τον άλλον που αφορούν εμάς περισσότερο; -τι εννοούμε με την έννοια «ενσυναίσθηση» <p>Στο κλείσιμο του σεναρίου, ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει τους μαθητές και μαθήτριες να καταθέσουν ένα συναίσθημα που νιώθουν από τη συμμετοχή τους στην όλη διαδικασία.</p>	<p>Συζήτηση (ανταλλαγή απόψεων, ακούω, σέβομαι την άποψη του άλλου)</p> <p>Αναστοχασμός, εντοπισμός και έκφραση συναισθημάτων (Gottman, 2008).</p>

--	--	--	--

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development experiments*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In P. Vasta (Ed.), *Annals of child development: Vol. 6. Six theories of child development: Revised formulations and current issues*, London: Jai Press: 187-249.

Γεώργας, Δ. (1995). *Κοινωνική Ψυχολογία* (Τόμος Α'- Τόμος Β'). Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Γεώργας, Δ. (1998). *Κοινωνική Ψυχολογία, τομ. 2*, (5^η εκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γιώτσα, Α. (2012). Η αξιοποίηση της ομάδας στην αφετηρία σχεδιασμού ενός project..Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, *Τεύχος 86, 108-112*, ISSN:1108-172.

Γιώτσα, Α. (2014). Η Εφαρμογή της Συστημικής Θεωρίας στο χώρο του σχολείου (σελ. 431- 442). Στο Ε. Κατσαρού, Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Θέματα Διδασκαλίας και Αγωγής στο Πολυπολιτισμικό Σχολείο*. ISBN: 978-618-81071-7-5

Γιώτσα, Α. (2015). *Εκπαίδευση Συμβούλων στη χρήση Βιωματικών Ασκήσεων σε Ομάδες*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Γιώτσα, Α. & Δώνη, Ε. (2012). Συνεργασία και Ανάπτυξη της δυναμικής της ομάδας στο νηπιαγωγ βιωματική προσέγγιση. *Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής, σελ.452-466, Β' Τόμος*.

- Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Hachette UK.
- Goleman, D. (2006). *Emotional intelligence*. Bantam.
- Gottman, J. (2011). *Raising an emotionally intelligent child*. Simon and Schuster.
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children and Society*, 15, 107-117.
- Verderber, K. S., Verderber, R. F., & Sellnow, D. D. (2013). *Communicate!*. Cengage Learning.

Σενάριο 4

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Ενότητας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Στη διαχείριση συγκρούσεων χρησιμοποιούμε τη θεωρία της συναισθηματικής νοημοσύνης προκειμένου να βοηθήσουμε τους μαθητές μας να έρθουν σε επαφή με βασικές έννοιες που αφορούν τη διαχείριση των συναισθημάτων των δικών μας και των συναισθημάτων του άλλου. Με τον όρο τη Συναισθηματική Νοημοσύνη (Goleman, 2006) εννοούμε τη συναισθηματική επίγνωση και την ικανότητα του ανθρώπου να χειρίζεται τα συναισθήματά του. Η καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης στηρίζεται στη συναισθηματική επικοινωνία μεταξύ των ατόμων και διαπλάθει «συναισθηματικά ευφυή» άτομα.

Όπως δουλεύτηκε και στο προηγούμενο σενάριο με την ευαισθητοποίηση σε βασικές έννοιες της συναισθηματικής επικοινωνίας, βασικός σκοπός του παρόντος σεναρίου είναι να αξιοποιηθεί η συναισθηματική νοημοσύνη στον τομέα διαχείρισης συγκρούσεων. Συχνά, οι ενήλικες στη διαχείριση συγκρούσεων με τα παιδιά τους, προσπαθούν να σταθούν στην κακή συμπεριφορά και παραγνωρίζουν τον κόσμο των συναισθημάτων των παιδιών. Είναι σημαντικό να μπορούν ενήλικες και παιδιά να εκπαιδευτούν στο να διαχειρίζονται καλύτερα τη «συναισθηματική υπερθέρμανση».

Η συναισθηματική επικοινωνία δεν στηρίζεται σε εξεύρεση στρατηγικών με στόχο τον έλεγχο της συμπεριφοράς των παιδιών. Αλλά αντίθετα εστιάζει στην δημιουργία και στη διατήρηση στενών συναισθηματικών δεσμών μεταξύ γονέων και παιδιών, εκπαιδευτικών και παιδιών καθώς αυτά μεγαλώνουν.

Η επιλογή του σεναρίου έγινε με σκοπό να βοηθήσει όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξαρτήτως γνωστικού αντικείμενου και βαθμίδας, ώστε αυτοί να μπορέσουν να αλληλεπιδράσουν με τους μαθητές τους και να τους βοηθήσουν στη διαχείριση συγκρούσεων μέσω της συναισθηματικής αγωγής.

Οι μαθητές θα ακούσουν ένα σενάριο και στη συνέχεια θα χωριστούν σε διαφορετικούς ρόλους προκειμένου να δουλέψουν τις διαφορετικές θέσεις και συναισθήματα των ατόμων. Οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από αυτό το σενάριο θα δουλέψουν σε μικρές ομάδες και θα παρουσιάσουν το έργο τους στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015).

Γνωστικό αντικείμενο: ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΜΑΔΑΣ		Τάξη: ΣΕ ΟΛΕΣ
Ενότητα/Κεφάλαιο	«Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΜΟΥ ΜΕ ΑΔΙΚΗΣΕ»	
Αριθμός μαθημάτων/χρόνος	Το παρόν σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και όλων των ειδικοτήτων. Η διάρκειά του μπορεί να είναι 3 διδακτικές ώρες.	
Στόχοι		
Οι μαθητές/τριες στο τέλος του σεναρίου θα είναι σε θέση να:		
Γνώση	Το παρόν σενάριο αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων από τους/τις μαθητές/τριες για την καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης των παιδιών	
Κατανόηση	Οι συμμετέχοντες είναι σημαντικό μέσα από τη διαδικασία του παρόντος σεναρίου να μπορούν να κατανοήσουν ότι <ul style="list-style-type: none"> - οι άλλοι άνθρωποι μπορούν να σκέφτονται και να νιώθουν διαφορετικά από εμάς - είναι σημαντική η έννοια της ενσυναίσθησης - η συναισθηματική επικοινωνία συμβάλλει στην καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των ατόμων - η συναισθηματική επικοινωνία βοηθάει στη διαχείριση συγκρούσεων 	
Δεξιότητα	<p>Να αποκτήσουν διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες (Ζεργιώτης, 2007. Verderber & Verderber, 2008). Να ακούν και να εκφράζονται σεβόμενοι τη θέση του άλλου</p> <p>Να μπορούν να μπουν στη θέση του άλλου και να καλλιεργήσουν ενσυναίσθηση</p> <p>Να μπορούν να αναπτύξουν συνεργασία στην ομάδα (Γεώργας, 1995. Γιώτσα, 2012, 2014, 2015)</p>	

Προαπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες	
<p>Δεν είναι απαραίτητο οι μαθητές/τριες να έχουν κάποια προηγούμενη γνώση, καθώς αντικείμενο αυτού του σεναρίου είναι η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της συναισθηματικής επικοινωνίας για τη διαχείριση συγκρούσεων (Γιώτσα, 2015. Ζεργιώτης, 2007).</p>	
Ερωτήσεις-κλειδιά για τη διδασκαλία	
<p><i>Σε ποια βασικά ερωτήματα και έννοιες εστιάζει η διδασκαλία;</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν τα διαφορετικά επίπεδα αλληλεπίδρασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πώς νιώθει ο άλλος; - Πώς νιώθω όταν ακούω την άποψή τους; - Πώς τροποποιώ την άποψή μου; - Πώς νιώθω όταν ακούω τη νέα διαμορφωμένη άποψη του άλλου; 	
Ομαδοποίηση	
<p><i>- Πως υλοποιείται η ευέλικτη ομαδοποίηση;</i> <i>- Υπάρχει εναλλαγή της ομαδοποίησης;</i> <i>- Ποια είναι η σύσταση ομάδων (ομοιογενείς/ ετερογενείς ως προς την ετοιμότητα κλπ);</i></p> <p>Στο παρόν σενάριο υπάρχει η ακόλουθη εναλλαγή ομαδοποίησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η εργασία των ατόμων ξεκινάει σε μικρές ομάδες - Οι ομάδες αναμειγνύονται και αλλάζουν μέλη - Οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη Τοδούλου, 2010). <p>Ο σχηματισμός των ομάδων μπορεί να γίνει με βάση την προτίμηση του ρόλου που επιλέγει το κάθε άτομο</p>	
Στρατηγικές και μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας	
Στρατηγικές Δ.Δ.	<ul style="list-style-type: none"> - Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα- - Ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών, - Ευέλικτη ομαδοποίηση και εργασία σε ομάδες - Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης - Καλλιέργεια του ψυχοσυναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη - Συζήτηση - Αναστοχασμός
Μέσα και Υλικά Δ.Δ.	<p>- Υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - φύλλα χαρτιού Α4 - στυλό
Προτεινόμενο σενάριο	

<p>Σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας αξιοποιείται το σενάριο που προτείνετε;</p>	<p>Το προτεινόμενο σενάριο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε στιγμή της σχολικής χρονιάς και να συνδυαστεί με θεματικές που δουλεύουν συναισθήματα (θετικά ή αρνητικά) και πιο συγκεκριμένα τη συναισθηματική αγωγή.</p>
Αξιολόγηση	
Είδος αξιολόγησης	Το σενάριο δεν εστιάζει σε κάποια μορφή αξιολόγησης, αλλά περισσότερο στη διαδικασία. Οι ομάδες κατά την υλοποίηση του σεναρίου παρακολουθούν τα έργα των άλλων ομάδων.
Τρόπος αξιολόγησης	Κατασκευή τελικού γράμματος από κάθε ομάδα που πρεσβεύει έναν ρόλο και απευθύνεται στις άλλες ομάδες.
	<p>Στο τέλος του σεναρίου, μετά την παρουσίαση των γραμμάτων από κάθε ομάδα ακολουθεί η διαδικασία του <u>αναστοχασμού</u>.</p> <p>Ερωτήσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη φάση του αναστοχασμού είναι οι ακόλουθες:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Τι κρατάτε από τη σημερινή διαδικασία; - Τι σας έκανε περισσότερο νόημα; - Υπάρχουν κοινά μεταξύ των σκέψεων των τριών ρόλων (παιδί, γονιός, εκπαιδευτικός); - Υπάρχουν κοινά μεταξύ των συναισθημάτων των τριών ρόλων (παιδί, γονιός, εκπαιδευτικός);

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Μαθήματος Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

(Στον παρακάτω πίνακα σημειώστε με X, τους άξονες με βάση τους οποίους διαφοροποιήσατε τη διδασκαλία σας.)

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας		X	
Τελικού προϊόντος		X	

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Οδηγίες προς τους μαθητές/τριες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
10'	Ο εκπαιδευτικός δίνει στα παιδιά ένα σενάριο που αφορά μια σύγκρουση μεταξύ ενός μαθητή, ενός καθηγητή και ενός γονέα (το σενάριο που δίνεται	Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξεκινήσει με την ακόλουθη εισαγωγή: «Σήμερα θα δουλέψουμε κάτι διαφορετικό. Θα κάνουμε παιχνίδι ρόλων».	– Ευέλικτη ομαδοποίηση Στο παρόν σενάριο οι μαθητές επιλέγουν το ρόλο που θα αναλάβουν και σχηματίζουν ομάδες με βάση το ρόλο.

15'	είναι ενδεικτικό. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει ένα σενάριο που να αξιοποιεί διαφορετικούς ρόλους κάθε φορά)	<p>Ταυτόχρονα διαβάζει το σενάριο:</p> <p>«Ο Μιχάλης, 13 ετών επιστρέφει στο σπίτι του από το σχολείο πολύ θυμωμένος γιατί ο καθηγητής πληροφορικής τον έβγαλε έξω από την τάξη και δεν του έδωσε τη δυνατότητα να γράψει ένα πρόχειρο διαγώνισμα. Η μητέρα του Μιχάλη, τον ακούει και θυμώνει και εκείνη με τον καθηγητή. Την επόμενη μέρα πάει στο σχολείο, βρίσκει τον καθηγητή, ο οποίος της λέει ότι ο Μιχάλης, μίλαγε και στην παρατήρηση που του έκανε αντέδρασε με αγένεια και θράσος».</p> <p>Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός δίνει την οδηγία:</p> <p>«Χωριστείτε τώρα σε 3 ομάδες: Η μία ομάδα είναι ο Μιχάλης. Η δεύτερη ομάδα είναι η μητέρα του Μιχάλη. Η τρίτη ομάδα είναι ο καθηγητής του Μιχάλη».</p> <p>Αφού διαμορφωθούν οι ομάδες, ο/η εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε ομάδα ένα φύλλο χαρτί και ζητάει από τις ομάδες:</p> <p>«Γράψτε στο χαρτί που έχετε μπροστά σας τι σκέφτεται και πως νιώθει το άτομο που εκπροσωπείτε. Π.χ. η πρώτη ομάδα θα γράψει για το Μιχάλη, η δεύτερη για τη μητέρα του κοκ»</p>	
10'	Σχηματισμός μικρών ομάδων	Αφού ολοκληρώσουν όλες οι ομάδες, ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα διαβάζει τι έγραψε η ομάδα. Πρώτα η ομάδα του Μιχάλη, στη συνέχεια η ομάδα που έγραψε για τη μητέρα του Μιχάλη και στο τέλος, η ομάδα που έγραψε για τον καθηγητή του Μιχάλη .	<p>-Ευέλικτη ομαδοποίηση</p> <p>Στο παρόν σενάριο οι μαθητές επιλέγουν το ρόλο που θα αναλάβουν και σχηματίζουν ομάδες με βάση το ρόλο.</p>
20'	Εργασία σε μικρές ομάδες	«Τώρα που ακούσατε τι σκέφτονται και νιώθουν οι άλλοι, γράψτε ένα γράμμα από τη θέση που είστε σε κάθε ένα	<p>-Αυτενέργεια μαθητών</p> <p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα</p>

		<p>πρόσωπο. Π.χ, ο Μιχάλης θα γράψει ένα γράμμα στη μητέρα του και ένα γράμμα στον καθηγητή του. Η μητέρα του στο Μιχάλη και στον καθηγητή, ο καθηγητής στο Μιχάλη και στη μητέρα του»</p>	<p>(Γιώτσα, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012)</p> <p>Διαμόρφωση θετικού κλίματος στην τάξη (Ζεργιώτης, 2007).</p>
10'		<p>Αφού ολοκληρώσουν όλες οι ομάδες, ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα διαβάζει τι έγραψε η ομάδα στα άλλα δύο πρόσωπα. Πρώτα η ομάδα του Μιχάλη, στη συνέχεια η ομάδα που έγραψε για τη μητέρα του Μιχάλη και στο τέλος, η ομάδα που έγραψε για τον καθηγητή του Μιχάλη .</p>	<p>Συμμετοχικότητα στην παραγωγή γνώσης.</p> <p>Καλλιέργεια θετικού ψυχοσυναισθηματικού κλίματος (Ζεργιώτης, 2007).</p> <p>Σύνδεση μικροεπίπεδου με μακροεπίπεδο. Σύνδεση υποσυστημάτων μεταξύ τους (Borfenbrenner, 1977, 1979). Το παρόν σενάριο εμπλέκει τρία υποσυστήματα, το άτομο (μαθητή), την οικογένεια (τη μητέρα) και το σχολείο (τον καθηγητή).</p>
10'	Συζήτηση στην ολομέλεια	<p>Αξονες συζήτησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πόσο σημαντικό είναι να μπορούμε να μπούμε στη θέση του άλλου - Είναι σημαντικό να μπορούμε να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας - Είναι σημαντικό να συζητάμε από κοινού για τη διαχείριση μιας σύγκρουσης, εστιάζοντας στην ευθύνη τη δική μας, στα συναισθήματα μας και στο τι θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε αλλιώς. 	
	Αξιολόγηση-Αναστοχασμός	<p>Κατά την παρουσίαση των ομάδων, ο/η εκπαιδευτικός κρατάει σημειώσεις από τις παρουσιάσεις των ομάδων.</p> <p>Στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση</p>	<p>Συζήτηση (ανταλλαγή απόψεων, ακούω, σέβομαι την άποψη του άλλου)</p> <p>Αναστοχασμός, εντοπισμός και έκφραση</p>

20'		<p>για τις σκέψεις και τα συναισθήματα που αναδύθηκαν κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας.</p> <p>Γίνεται συζήτηση για τα ακόλουθα θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> - άλλαξαν τα συναισθήματα του κάθε ρόλου όταν άκουσε την θέση και τα συναισθήματα του άλλου; - υπάρχουν κοινά συναισθήματα μεταξύ των ατόμων; <p>Στο κλείσιμο του σεναρίου, ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει τους μαθητές και μαθήτριες να καταθέσουν ένα συναίσθημα που νιώθουν από τη συμμετοχή τους στην όλη διαδικασία.</p>	συναισθημάτων (Gottman, 2008).
-----	--	---	--------------------------------

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development.

American Psychologist, 32(7), 513-531.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development experiments*.

Cambridge, MA: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In P. Vasta (Ed.), *Annals of child development: Vol. 6. Six theories of child development: Revised formulations and current issues*, London: Jai Press: 187-249.

Γεώργας, Δ. (1995). *Κοινωνική Ψυχολογία* (Τόμος Α'- Τόμος Β'). Αθήνα: Αυτοέκδοση.

- Γεώργας, Δ. (1998). *Κοινωνική Ψυχολογία, τομ. 2, (5^η εκδ.)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γιώτσα, Α. (2012). Η αξιοποίηση της ομάδας στην αφετηρία σχεδιασμού ενός project..*Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, Τεύχος 86, 108-112*, ISSN:1108-172.
- Γιώτσα, Α. (2014). Η Εφαρμογή της Συστημικής Θεωρίας στο χώρο του σχολείου (σελ. 431- 442). Στο Ε. Κατσαρού, Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Θέματα Διδασκαλίας και Αγωγής στο Πολυπολιτισμικό Σχολείο*. ISBN: 978-618-81071-7-5
- Γιώτσα, Α. (2015). *Εκπαίδευση Συμβούλων στη χρήση Βιωματικών Ασκήσεων σε Ομάδες*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Γιώτσα, Α. & Δώνη, Ε. (2012). Συνεργασία και Ανάπτυξη της δυναμικής της ομάδας στο νηπιαγωγ βιωματική προσέγγιση. *Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής, σελ.452-466, Β' Τόμος*.
- Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Hachette Uk.
- Goleman, D. (2006). *Emotional intelligence*. Bantam.
- Gottman, J. (2011). *Raising an emotionally intelligent child*. Simon and Schuster.
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children and Society, 15*, 107-117.
- Verderber, K. S., Verderber, R. F., & Sellnow, D. D. (2013). *Communicate!*. Cengage Learning.

Σενάριο 5

Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Ενότητας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Πολύ συχνά στην πορεία της ζωής μας ερχόμαστε αντιμέτωποι με αλλαγές, άλλοτε προγραμματισμένες, άλλοτε ξαφνικές τις οποίες συχνά δυσκολευόμαστε να αντιμετωπίσουμε. Οι αλλαγές αυτές μπορεί να είναι ατομικές, οικογενειακές, κοινωνικές (Μουσούρου, 1999).)

Κάθε αλλαγή κρύβει φόβο, αγωνία για το καινούργιο, έχει όμως και θετικές πλευρές τις οποίες δυσκολευόμαστε να σκεφτούμε (George, 1993).

Με το παρόν σενάριο θα επιδιώξουμε να διερευνήσουμε τι σημαίνουν για τους μαθητές μας αυτές οι αλλαγές και πως μπορούμε να τις διαχειριστούμε.

Η επιλογή του σεναρίου έγινε με σκοπό να βοηθήσει όλους τους εκπαιδευτικούς, ανεξαρτήτως γνωστικού αντικειμένου και βαθμίδας, να αλληλεπιδράσουν με τους μαθητές τους και να τους βοηθήσουν στις πιθανές μεταβάσεις στη ζωή τους (Γεώργας, 1995. Jerusalem, & Mittag, 1995).

Γνωστικό αντικείμενο: ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΜΑΔΑΣ	Τάξη: ΣΕ ΟΛΕΣ
Ενότητα/Κεφάλαιο	«ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΑΛΛΑΓΗ»
Αριθμός μαθημάτων/ χρόνος	Το παρόν σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και όλων των ειδικοτήτων. Η διάρκειά του μπορεί να είναι 2 διδακτικές ώρες.
Στόχοι	

Οι μαθητές/τριες στο τέλος του σεναρίου θα είναι σε θέση να:	
Γνώση	
Κατανόηση	Οι συμμετέχοντες είναι σημαντικό μέσα από τη διαδικασία του παρόντος σεναρίου να μπορούν να κατανοήσουν ότι - οι αλλαγές και οι μεταβάσεις στη ζωή μας προξενούν θετικά και αρνητικά συναισθήματα
Δεξιότητα	<p>Να μπορούν αν εντοπίσουν και να εκφράσουν την αγωνία και το φόβο μπροστά σε μία αλλαγή (Verderber & Verderber, 2008)</p> <p>Να ακούν την έκφραση και τα συναισθήματα των άλλων</p> <p>Να μπορούν να εστιάσουν στα θετικά σημεία μίας αλλαγής</p> <p>Να προετοιμάζονται για μία αλλαγή διερευνώντας και παίρνοντας πληροφορίες</p> <p>Να εστιάζουν στα εφόδια που έχουν προκειμένου να αντιμετωπίσουν με επιτυχία.</p>
Προαπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες	
Δεν είναι απαραίτητο οι μαθητές/τριες να έχουν κάποια προηγούμενη γνώση.	
Ερωτήσεις-κλειδιά για τη διδασκαλία	
<p><i>Σε ποια βασικά ερωτήματα και έννοιες εστιάζει η διδασκαλία;</i></p> <p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις που αφορούν τα διαφορετικά επίπεδα αλληλεπίδρασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έχω βιώσει αλλαγές και μεταβάσεις στη ζωή μου μέχρι τώρα; - Πώς νιώθω μπροστά σε μία μεγάλη αλλαγή; - Τι κάνω για να τη διαχειριστώ με επιτυχία; 	
Ομαδοποίηση	
<p><i>- Πως υλοποιείται η ευέλικτη ομαδοποίηση;</i> <i>- Υπάρχει εναλλαγή της ομαδοποίησης;</i> <i>- Ποια είναι η σύσταση ομάδων (ομοιογενείς/ ετερογενείς ως προς την ετοιμότητα κλπ);</i></p> <p>Στο παρόν σενάριο υπάρχει η ακόλουθη εναλλαγή ομαδοποίησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η εργασία των ατόμων ξεκινάει ατομικά - Στη συνέχεια δημιουργούνται τετράδες - Οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια (Γιώτσα, 2012, 2014, 2015. Πολέμη Τοδούλου, 2010). 	

Στρατηγικές και μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας	
Στρατηγικές Δ.Δ.	<ul style="list-style-type: none"> - Σχεδιασμός με βάση τα ενδιαφέροντα- - Ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών, - Ευέλικτη ομαδοποίηση και εργασία σε ομάδες - Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης - Καλλιέργεια του ψυχοσυναισθηματικού κλίματος στη σχολική τάξη - Συζήτηση - Αναστοχασμός
Μέσα και Υλικά Δ.Δ.	<p>-Υλικά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - φύλλα χαρτιού A4 - στυλό - μαρκαδόροι - ένα μεγάλο χαρτόνι
Προτεινόμενο σενάριο	
<i>Σε ποιο στάδιο της διδασκαλίας αξιοποιείται το σενάριο που προτείνετε;</i>	Το προτεινόμενο σενάριο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς.
Αξιολόγηση	
Είδος αξιολόγησης	Το σενάριο δεν εστιάζει σε κάποια μορφή αξιολόγησης, αλλά περισσότερο στη διαδικασία. Οι ομάδες κατά την υλοποίηση του σεναρίου παρακολουθούν τα έργα των άλλων ομάδων.
Τρόπος αξιολόγησης	Κατασκευή κοινής ακροστοιχίδας από κάθε ομάδα.
	<p>Στο τέλος του σεναρίου, μετά την παρουσίαση των ακροστοιχίδων από κάθε ομάδα ακολουθεί η διαδικασία του <u>αναστοχασμού</u>.</p> <p>Ερωτήσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη φάση του αναστοχασμού είναι οι ακόλουθες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πώς νιώθουν βλέποντας τις αλλαγές από διαφορετικό πρίσμα; - Τι σας έκανε περισσότερο νόημα; - Ποια είναι τα συναισθήματα σας;

**Πρότυπο για τον Σχεδιασμό Μαθήματος
Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας**

(Στον παρακάτω πίνακα σημειώστε με X, τους άξονες με βάση τους οποίους διαφοροποιήσατε τη διδασκαλία σας.)

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας		X	
Τελικού προϊόντος		χ	

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Οδηγίες προς τους μαθητές/τριες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
10'		<p>Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξεκινήσει με την ακόλουθη εισαγωγή:</p> <p>«Πολύ συχνά στην πορεία της ζωής μας ερχόμαστε αντιμέτωποι με αλλαγές, άλλοτε προγραμματισμένες, άλλοτε ξαφνικές τις οποίες συχνά δυσκολευόμαστε να αντιμετωπίσουμε.</p> <p>Κάθε αλλαγή κρύβει φόβο, αγωνία για το καινούργιο, έχει όμως και θετικές πλευρές τις οποίες δυσκολευόμαστε να σκεφτούμε. Σήμερα θα δουλέψουμε μαζί τι μπορεί αν σημαίνει για εμάς μία μεγάλη αλλαγή και πως μπορούμε να τη διαχειριστούμε».</p>	

5'	Ατομική εργασία	<p>Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει λευκά χαρτιά Α4, ένα σε κάθε παιδί.</p> <p>Στη συνέχεια δίνει τις εξής οδηγίες: «Σκεφτείτε ποιες μεγάλες αλλαγές έχετε περάσει στη ζωή σας μέχρι τώρα. Γράψτε τες με λέξεις, π.χ. μετακόμιση, διαζύγιο, πανεπιστήμιο, σπουδές . Έχετε πέντε λεπτά να κάνετε την άσκηση ατομικά ο καθένας/η καθεμία από εσάς»</p>	<p>-Αυτενέργεια μαθητών</p> <p>-Brain Storming. Θύελλα ιδεών</p>
5'	Ατομική εργασία	<p>Διαλέξτε μία από αυτές και φτιάξτε μία ακροστοιχίδα με λέξεις που δηλώνουν τι σημαίνει για εσάς αυτή η μεγάλη αλλαγή. Π.χ. Επάγγελμα Ευχαρίστηση, Προσδοκία, Αγωνία Γ..... Γ.....</p>	<p>-Αυτενέργεια μαθητών</p>
20'	Σχηματισμός μικρών ομάδων	<p>Αφού ολοκληρώσουν όλοι οι μαθητές, σχηματίζονται τετράδες. Κριτήριο σύστασης των μικρών ομάδων είναι το ακόλουθο: ο/η εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε παιδί ένα νούμερο από το 1 έως το 4. Στη συνέχεια σχηματίζουν μία ομάδα όλα τα παιδιά με το νούμερο 1, όλα τα παιδιά με το νούμερο 2 κ.ο.κ.</p> <p>«Κάθε τετράδα αφού διαβάσετε όλες τις ακροστοιχίδες που έχετε φτιάξει ατομικά, θα κατασκευάσετε την κοινή σας ακροστοιχίδα της ομάδας που να εμπεριέχει μια αλλαγή/μετάβαση που να αφορά και τους τέσσερις. Βρείτε από κοινού, στην τετράδα, τις λέξεις που σας εκφράζουν καλύτερα».</p>	<p>-Ευέλικτη ομαδοποίηση Στο παρόν σενάριο οι μαθητές δουλεύουν στην κατασκευή μίας κοινής ακροστοιχίδα.</p>
20'	Στην ολομέλεια	<p>Αφού ολοκληρώσουν όλες οι ομάδες, παρουσιάζουν τις ακροστοιχίδες τους στη μεγάλη ομάδα. Κολλήστε τα έργα των ομάδων στον τοίχο,</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης-εργασία στη μικρή ομάδα (Γιώτσα, 2015. Γιώτσα & Δώνη, 2012)</p> <p>Διαμόρφωση θετικού κλίματος στην τάξη (Ζεργιώτης, 2007).</p> <p>Συμμετοχικότητα στην παραγωγή γνώσης.</p>
10'	Συζήτηση στην ολομέλεια	<p>Άζονες συζήτησης: -Πώς νιώθουν βλέποντας τις</p>	<p>Συζήτηση (ανταλλαγή απόψεων, ακούω, σέβομαι την άποψη του άλλου)</p>

		αλλαγές από διαφορετικό πρίσμα; - Τι σας έκανε περισσότερο νόημα; - Ποια είναι τα συναισθήματα σας; -	Αναστοχασμός , εντοπισμός και έκφραση συναισθημάτων (Gottman, 2008).
--	--	--	---

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development experiments*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In P. Vasta (Ed.), *Annals of child development: Vol. 6. Six theories of child development: Revised formulations and current issues*, London: Jai Press: 187-249.
- Γεώργας, Δ. (1995). *Κοινωνική Ψυχολογία* (Τόμος Α'- Τόμος Β'). Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Γεώργας, Δ. (1998). *Κοινωνική Ψυχολογία, τομ. 2, (5^η εκδ.)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γεώργας, Δ. (1999). Ψυχολογικές διαστάσεις της σύγχρονης οικογένειας. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 98(98-99), 21-47.
- Γιώτσα, Α. (2012). Η αξιοποίηση της ομάδας στην αφετηρία σχεδιασμού ενός project..Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, *Τεύχος 86, 108-112*, ISSN:1108-172.
- Γιώτσα, Α. (2014). Η Εφαρμογή της Συστημικής Θεωρίας στο χώρο του σχολείου (σελ. 431- 442). Στο Ε. Κατσαρού, Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Θέματα Διδασκαλίας και Αγωγής στο Πολυπολιτισμικό Σχολείο*. ISBN: 978-618-81071-7-5
- Γιώτσα, Α. (2015). *Εκπαίδευση Συμβούλων στη χρήση Βιωματικών Ασκήσεων σε Ομάδες*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Γιώτσα, Α. & Δώνη, Ε. (2012). Συνεργασία και Ανάπτυξη της δυναμικής της ομάδας στο νηπιαγωγ βιωματική προσέγγιση. *Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής, σελ.452-466, Β' Τόμος*.
- Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Hachette Uk.
- George, L. K. (1993). Sociological perspectives on life transitions. *Annual review of sociology*, 19(1),

- Goleman, D. (2006). *Emotional intelligence*. Bantam.
- Gottman, J. (2011). *Raising an emotionally intelligent child*. Simon and Schuster.
- Jerusalem, M., & Mittag, W. (1995). Self-efficacy in stressful life transitions. *Self-efficacy in changing societies*, 177-201.
- Μουσούρου, Α. Μ. (1999). Κρίση της οικογένειας και κρίση αξιών. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 98(98-99), 5-19
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children and Society*, 15, 107-117.
- Verderber, K. S., Verderber, R. F., & Sellnow, D. D. (2013). *Communicate!*. Cengage Learning.